

Svenska Canada Tidningen

Printed and published every Thursday by the CANADA WEEKLY PRINTING COMPANY, Limited, a limited stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its office and place of business, 225 Logan Ave., Winnipeg, Man. Telephone: A 9011.

Subscription rates table with columns for 'Helt år i förskott', 'Helt år i förskott', 'Helt år i förskott', 'Helt år i förskott' and corresponding prices.

PRENUMERATIONSPRIS: Helt år i förskott \$2.50, Helt år i förskott \$2.00, Helt år i förskott \$1.50, Helt år i förskott \$1.00.

Torsdagen den 13 oktober 1921.

ARBETARPROGRAM.

ENLIGT LOFTE meddelar vi i denna veckas nummer programmet för ett annat av Canadas politiska partier nämligen The Canadian Labor Party som bildades av delegater till Dominion Trades & Labor Congress vid deras konvention i Winnipeg, vilken avslutades den 29 aug. detta år.

VI har i siktet en fullständig förändring av vårt nuvarande ekonomiska och sociala system. I detta erkänna vi vår solidaritet med arbetarna över hela världen som ett medel att uppnå detta och för att möta de pressade behoven rekommendera vi följande program:

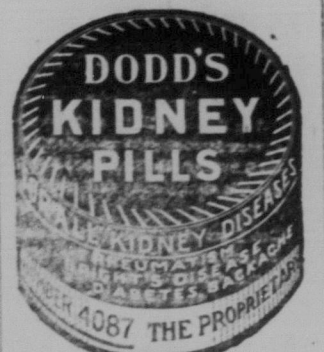
- 1. Arbetslöshet: (a) Statistiska förändring mot arbetslöshet beroende av industrien; (b) reglering av immigrationslagen; (c) utsträckning av försäkringsmöjligheter; (d) utsträckning av försäkringsmöjligheter; (e) utsträckning av försäkringsmöjligheter.

DEN KINESISKA TÖRNROSEN.

MAKTERNAS förhållande till Kina kommer att spela en stor roll vid Washingtonkonferensen "för inskränkning i rustningarna". Tydligt kommer Japan att söka tillfredsställa sig en monopolställning i det stora riket. Tio år ha förflutit, sedan Kina införde republik och sedan den tiden har mycket gått fram och tillbaka i det vittomfattande riket.

DEN VERKLIGA VANÄRAN.

VAD ÄR DET mest väsende i hela den värmliga Arbucke episoden? Menningar därefter om delade. Vi vilja draga vårt strå till stäcken och söka belysa en sida av saken genom att anföra ett nyhetsmeddelande från Los Angeles till New York Times, i vilket den anklagade komikern återkommer från San Francisco till Los Angeles beskrives:

Dodd's Kidney Pills hjälper alla former av njursjukdomar, såsom 'catarrh', Brights sjukdom, diabetes och ryggsår. Dodd's Kidney Pills säljas för 50 cents per ask av alla apotekare eller sändas per post vid mottagandet av betalningen. The Dodds Medicine Co. Ltd., Toronto, Ont.

horet i tusen år. Naturen har sört för segelbara floder, som människan kompletterat med kanaler. Av största betydelse är det vidare, att landet bebos av en befolkning, vars flit och affärsmoral blivit till ett ordspråk. Som ett område för affärsmässigt verksamhet står Kina överträffat. Fastän landet bedrivit utrikeshandel i över hundra år, är hittills blott en bråkdel av dess rika möjligheter utnyttjade. Men det behöves järnvägar. Szechuan, den rikaste och tätast befolkade provinsen, har ännu hundratals mil till närmaste järnvägsstation, varför dess produkter bliva utan intresse för utlandet och övriga provinser. Det har legat som en frostnatt över Kina, men i våra dagar ändras förhållandena snabbt. Men man måste komma ihåg, att kineserna hata främlingsinvandring lika mycket som järnvägar. Deras fördomar, deras seder och skick — för att icke tala om språket — har gjort förbindelsen med detta land vanskligt. Men fördomarna synas nu försvinna med förhållningsvärd fart.

SVERIGES FÖRSTA RIKSDAGSKVINNOR.

ENLIGT hittills ingångna underhandlingar har Sverige nu fått sin kvinnliga representant i första och andra kammaren. Detta är ju en epok inom Sveriges politiska liv och det parti som invalt dessa bannbrytare känner sig med rätta stolt däröver. Bägge dessa damer tillhört det frisinnade eller liberala partiet och det kan vara av intresse att se, vad en liberal tidning säger med anledning av dessa val. Vi citera där för härnadan den liberala Dagens Nyheter som bland annat skriver: "Den första kvinnan i andra kammaren har fått mandat som representant för svenska folket i och med röstsammanräkningen i Södermanlands län. De frisinnades kandidat, fröken Elisabeth Tamm från Julita, har genom valutgången tillförsäkrats en plats på Södermanlandsbanken i den nya andra kammaren. En frisinnad kvinna tillhör förut som den första av sitt kön Sveriges riksdag genom fröken Hesselgrens inval i första kammaren. Även i den folkvalda kammaren inträder den första kvinnan som representant för frisinnad samhällsopfattning och åsikter av liberala idéer. Med fröken Tamm har åt andra kammarer förvärvat en kunnig och intresserad, socialt ansvarsvärdveten kraft, vars tidigare strävanden i samhällsfrågan utmärks av ett stort intresse för kvinnornas politiska likställighet med männen i övertygelsen om att det medborgerliga arbetet behöves även kvinnornas krafter för att rätt fylla sin uppgift, är stolta att ur sina led ha fått kalla de första kvinnliga ledamöterna av båda kamrarna. De ha därmed sört för att den nya epoken i vår inre historia på ett särskilt sätt förbindes med de liberala idéer, vilka välgörande inflytande samhället behöves kanske mer än någonsin."

Min egen spalt.

För Svenska Canada-Tidningen av Nils F. son Brown

DEN VALKAMPANJ, som f. n. pågår i Canada, är värd ett närmare studium. Den skiljer sig betydligt från dem, som förr i världen föddes i detta land. För hade man så gott som endast två partier, som i valtider slost om makten, det konservativa och det liberala. När det ena gick in, gick det andra ut och vice versa. Kring en huvudfråga, oftast tullfrågan (i senaste val dock krigsfrågan), koncentrerade sig dessa partiers kamp. Den fråga, som sattes i förgrunden, uppgavs av båda vara av vitalt intresse för landet. På dess lösning berodde hela nationens vara eller icke vara. Om vi få frihandlet, så bärkar Canada åt hälsike, sade de konservativa. Om vi behålla tullskyddet, går det åt skogen med Canadas folk, ropade liberalerna. Och folket lysnade till de många och granna talen, och påverkade av en köpt tidningspress och samvetslösa ämbetsjagare röstade man antingen konservativt eller liberalt.

I dessa partiers organisation och styrelse hade menig man intet att säga. Nominationer ägde visserligen rum på öppna kongresser, men de från som behärskade partimaskinen, manipulerade alltid så att deras namn blev nominerad. "Rank and file" fick aldrig göra sig hörd. Det var ofta en personligfråga. Folket såg mer till personen än till saken — om nu en dylik föreläsning. Den amerikanska hjältekyrkan gjorde sig här gällande. En ensam person eller en liten grupp på några få personer kunde leda tusenden och åter tusenden som blint följde dem. Folket ägde ej heller någon som helst kontroll över de kandidater, det valde. Dessa kunde icke återkallas om de sveko sina valloften, vilket var mycket vanligt. Partimaskinerna hade tillstånd "folkrepresentanterna", och maskinen behärskade dem. Det behöves väl knappast nämnas, att maskinen var kapitalismens varmt hängivne, både vad konservativa och liberaler beträffade.

EN NY DAG har emellertid nu råttas. Vi stå i början av en ny tid i vårt politiska liv. Och uttrycket för den nya tidens tankegång, för dess aspirationer och strävanden fattas ingalunda i den valkampen, som nu uppror det canadensiska folkets intressen. De ha satt sitt djupa märke på den. Brytningstidens osäkerhet och famlade märker även denna kampen. Alla ha ännu icke mognat för den nya tankegången. Många hålla ännu fast vid det gamla, och här ligger trösten för de gamla "stora" partier. Inom dessa är metoderna desamma som går alltid varit, även om man nu går något försiktigare till väga. Partimaskinen manipulerar och kontrollerar.

Fattig har kommit hem och förande med sig en brud, han har kommit i triumf från San Francisco, där han stötk anklagad för mord på Virginia Rappo, en filmåskådespelerska från Chicago. Filmens skådespelare och skådespelerskor betyga sin aktning för Fatty, som klarat sig ur snaran, och till hans hästa som efter fem år återvart till sin födelsestad. Hans fina has rymmer en glittrande samling och en lycklig skara. Fatty ler beständigt, utdelar handslag och munnar "Tack, guds nåd" eller "Det var väldigt av dig" samt rullar cigaretter och ler på samma sätt han brukade, innan man bannlyste hans filmbilder. Det är en glad samling och ingen sprit finnes. Det finnes intet som påminner om hippan i St. Francis hotel, som kostade miss Rappo livet och Roscoe Arbuckle hans ryktbarhet. Gästerna komma, hälsa och säga fagra ord, sitta en stund och gå besvärande den fråga som Arbuckle och hans advokat frågat sig idag efter dag — "Skall Hollywood taga honom tillbaka?"

Hollywood träffade honom idag — Hollywood och Los Angeles. De mötte honom som en älskad son, som kommit hem oökad från kriget, de togo honom till sin famn, kramade honom och kysste honom. Vi måste säga att denna skildring av Arbuckles mottagande är absolut vämjelig och fränstötande för alla normala och anständiga människor. Det är ej allena en vidrig bild utan även en olycksbådande, som här upprullas. Om den betyder något, betyder den, att den moraliska kodex, som härskade vid den tragiska Arbuckle-hippan, också är Hollywoods moraliska kodex och Hollywood är för allmänheten symbolen av den amerikanska filmpersoner. Arbuckle personligen är ej av minsta betydelse. Han är blott en symbol, men en symbol för moralisk ruttenhet. Professionen har tagit Arbuckle i sin famn just på höjden av hans vanära. Den yres över honom som en värdig representant för filmens skådespelare. Ingen röst höjde sig för att kritisera eller erkänna hans brott. Allmänheten kan ej överse med detta förödmärande faktum, att en hel klass ställt sig solidariskt med utövaren av ett av de mest vidriga brott.

DET MÅSTE SÄKERLIGEN kända ganska förödmärande för den som Crerar och dr Clark att höra, vad farmarna tänka om detta deras tillstånd. I sitt första brev till Crerar avbjöd dr Clark, såsom man torde påminna sig agrarhövdingens ändok här för att ett dylik arrangement var stridande mot farmarens principer, utan emedan han icke kan förlita sig med vissa politiska ytringar inom United Farmers of Alberta, till vilka jag strax skall återkomma. Presidenten för U. F. A., H. W. Wood, sade genast, när han fick kändedom om saken: "Det är icke nödvändigt för dr Clark att avböja en nomination till kandidatur, förän han blivit erbjuden en dräk." Bill Irvine, som i "Western Farmer" diskuterat doktoras position, säger: "Vilken skändad gör det för Alberta, att dr Clark icke blir kandidat, huvudsakligen emedan han icke kommer att bli ombudet till bil det? Ingen som helst. Det finnes ingen som helst splittring i farmarens leder i denna provins. Valdagen skall bevisa detta. Det finnes endast en princip, kring vilken farmarna kunna enas, och dr Clark tar avstånd från denna princip och han måste därför gå sin väg och U. F. A. skall gå sin. Det är allt." Så talar den nya tiden. Den enskilde, hur stor han än är, kan icke dominera en demokratisk rörelse. De, som icke kunna fatta detta, bli lämnade efter. De få söka sig nymvinst hos de "stora" partierna.

Något till realisation! Se annonsen på sidan 8!

INOM DE NYA grupperna håller man emellertid på att orientera sig efter den nya tidens krav. Inom dessa ha väl ännu en del icke hunnit med. Särskilt märkes detta inom National Progressive Party med Hon T. A. Crerar i spetsen. Vissa ledare inom detta parti synas ha svårt att kasta loss från de gamla metoderna. De bilika ännu mot maskinpolitiskt gyllene dagar. De djupa leden däremot är tydligen mera vakna och ha mera förståelse för den nya tidens krav. Där har man insett, att "rank and file" ensamt måste avgöra allt, som rör gruppens intressen. Ledarna måste icke heller böja sig för mening mans vilja, uttryckt på öppna möten. Folket självt måste utse och välja sina kandidater. Det måste fullständigt kontrollera dessa. Något annat vill man icke gå med på. Ledarna skola icke vara något annat än exponer för folkets vilja administratörer, som utföra dess vilja.

BLAND DE S. K. LEDARNA från de gamla partidagarna finnes en och annan, som av en eller annan anledning fått namn om sig att vara progressiv. Man trodde länge att de voro verkligt frisinnade. Och kanske efter mättet av framfarna dagar de så äro. Men när den nya tiden läbröt — enligt många tycke något brådskande — hunno de icke följa med. De kommo på efterkälken. Och dessa s. k. nationalfigurer spela i dessa dagar ganska släta roller. Till den kategorien kan man otvivelaktigt räkna dr Michael Clark, M. P. för Red Deer, Alta. Dr Clark var i många år en av det liberala partiets förordningsfigurer, en av dess stödjelagare. Han är en i många avseenden dugande man, vilkens förmåga och prestige till det yttersta utnyttjades av partiet. Han gjorde sig även ofta till förkämpe för idéer, som åtminstone var till nytta betraktande och efter tidens måttstock boro frislutet märke. När den stora krigshetsen kom svek han emellertid de liberala idéerna. I dominionvalet 1917 — sorgligt i åminnelse — övertog han Sir Wilfrid Laurier som en gensegelse för det liberala partiets största idealist. Han bekände såsom så många andra "liberaler", färg. Han var reaktionär i sitt hjärta eller han var för gammal att följa den nya tiden på de stora markerna framåt och framåt. Mellanregimen blev emellertid dr Clark, liksom en del andra, mr Crerar icke för förglömda, dock för stark. Han satte sig på "korsbänken" i parlamentet. Han tillhörde intet parti. Han var politiskt hemlös.

Mr Crerar, som genomgick samma förändringsprocess som dr Clark, visade dock större "smidighet". På denna som denne agrarledare föga sig efter förhållandena. På kunna utnyttja sin ställning som han. På kunna säga så mycket och på samma gång så litet som han. Knappast någon offentlig man kan, då han ställes mot vägen och avfordras en tydlig förklaring, så skickligt undkomma de frågvisse utan att kompromettera sig vare sig åt det ena eller andra hållet. Tack vare denna smidighet och förmåga att hålla sig väl med alla lyckades Crerar bli ledare för de s. k. "progressiva", för det stora farmarpartiet, ehuru säkerligen tusentals farmare ingalunda äro nöjda med hans oklara och vacklande budskap. Crerar spelade sina kort med yrkes spelarens skicklighet, och han räddes på att taga in hela vinsten.

För att göra detta måste han emellertid skaffa sig medhjälpare, och som han i själ och hjärta står ganska främmande för den stora modern farmarklassens aspirationer, såsom dessa synnerhet kommit till uttryck i Albertas farmarrevolte, blökar han mot män av den gamla skolan. I dr Clark, vilkens själsligt är tydligen är, trodde han sig finna en dylik medhjälpare, och av den brevväxling, mellan honom och den värdeaktorn, som nyligen utgjort fyndningsdag i dagtidningarna, framgår med ganska ömmande tydlighet, att dr Crerar utan att höra sig för hos valvinnaren, erbjudit Clark kandidatur för sitt parti i Alberta. Crerar: jag därmed visat att han icke tråk ifrån de gamla partimetoderna. Han tror, att farmarena skola nöjs sig med att kandidater utses för dem. Han har emellertid misstagit sig. Farmarna äro icke tillfråga sina ledare angående kandidater. De skola själva nominera dem.

DET MÅSTE SÄKERLIGEN kända ganska förödmärande för den som Crerar och dr Clark att höra, vad farmarna tänka om detta deras tillstånd. I sitt första brev till Crerar avbjöd dr Clark, såsom man torde påminna sig agrarhövdingens ändok här för att ett dylik arrangement var stridande mot farmarens principer, utan emedan han icke kan förlita sig med vissa politiska ytringar inom United Farmers of Alberta, till vilka jag strax skall återkomma. Presidenten för U. F. A., H. W. Wood, sade genast, när han fick kändedom om saken: "Det är icke nödvändigt för dr Clark att avböja en nomination till kandidatur, förän han blivit erbjuden en dräk." Bill Irvine, som i "Western Farmer" diskuterat doktoras position, säger: "Vilken skändad gör det för Alberta, att dr Clark icke blir kandidat, huvudsakligen emedan han icke kommer att bli ombudet till bil det? Ingen som helst. Det finnes ingen som helst splittring i farmarens leder i denna provins. Valdagen skall bevisa detta. Det finnes endast en princip, kring vilken farmarna kunna enas, och dr Clark tar avstånd från denna princip och han måste därför gå sin väg och U. F. A. skall gå sin. Det är allt." Så talar den nya tiden. Den enskilde, hur stor han än är, kan icke dominera en demokratisk rörelse. De, som icke kunna fatta detta, bli lämnade efter. De få söka sig nymvinst hos de "stora" partierna.

DET ÄR DEN vaknande klasskänslan och klassmedvetenheten inom farmarvärlden som den gode doktor icke förstår och mot vilken han förgäves spjärnar. "Klassmedvetenheten är icke desto mindre klassfärdighet", säger han och han frambesvärjar såsom hemiska vittnesbörd om grupprepresentation lörernas hus. Manufacturers association och Tysklands Junkrar och militarister. "Doktor" synes icke fatta, att dessa, som endast representera en bråkdel av sina länder befolkning; visserligen äro en grupp, mycket riktigt inom de olika nationerna, där de förekomma, men en grupp som ensamt äro representant, då det gäller kontrollen över regeringen och administration, medan den stora massan av folket står orepresenterad och faktiskt icke har något att säga till om. Det är detta missförhållande, farmarna i likhet med arbetarna vilja avhjälpa. Det är därför de kräva grupprepresentation, representation av den stora massan av det producerande folket. I det avseendet äro de själviska, icke det arbetande folkets vägnar. De fråga verkligen icke mycket efter de uppräknade gruppernas privilegier. De äro fräcka nog att vilja helt bort dessa.

DET ÄR ENKELT och materiella intressen som stå på spel. Därför blir också kampen en strid om materiella ting. Den blir "självisk". Men den blir som sagt självisk till förmån för den större delen av landets befolkning.

EDRA BARN'S UPFFOSTRAN. Har ni pengar för att göra det? Börja spara då de äro unga — låt dem börja livet vetande, att ni står bakom dem. Sparkassekonton en specialitet hos THE ROYAL BANK OF CANADA. Totaltillgångar \$512,000,000.

När ni behöver glasögon besök Fowler Optical Co., Ltd. 340 Portage Ave., Winnipeg.

En bemärkt svensk-amerikan på besök i gamla hemlandet. Kapten Lundén, en känd uppfinnare. Balaträts exploaterande en stor industri.

Stockholm gästas för närvarande av en av de svensk-amerikaner, som kommit upp på ett högre finansiellt plan i Amerika, nämligen f. kaptenen P. A. Ludén, numer direktör i ett större bolag, vilket har till huvudsakligt ändamål att exploatera det s. k. balsaträt, särskilt bemärkt för sin lätthet och sin isoleringsförmåga, skriver en Stockholmstidning av den 5 sept.

En av Svenska Morgonbladets medarbetare har haft ett samtal med kapten Lundén, vilken därvid berättade ett o annat om sig själv o. d. affären han förträdde. Han följdes av sin fru, en rik amerikansk bankierdotter, vilken visserligen tidigare gjort mycket i Europa men eke förr gjort bekantskap med sin makes fädernesland.

Kapten L. är norrlänning till börd. Hans fader var folkskollärare på Norrderön. Sin första uppfostran fick han i Hernösand och Östersund, där arbetade han under ett par år på järnvägens maskinavdelning. För 32 år sedan begav han sig till sjöss och tjänstgjorde de sista åren som kapten på olika oceanångare. På detta sätt har han trampat däck på svenska, norska, engelska och amerikanska fartyg.

Han kom så i beröring med de för alla svenskar väl bekante ingenjör Axel Wehn i London och antog 1905 befattningen som ombud i Amerika för det konsortium, som exploaterade dennes uppfinningar, speciellt räddningsapparater för fartyg, de Welliska kvadrantvärterna. Under denna tid lysade han själv upp uppfinningar på livräddningsområdet till sjöss.

Den mest bemärkta av dessa uppfinningar är en heldäckad livräddningsbåt, vilken kommit till stor användning, särskilt inom den amerikanska handelsarmaten. Han inköpte ett eget varv för byggandet av dessa livbåtar. En av förklararna med dessa båtar är, att de medelst sinrika anordningar lätt kunna placeras på varandra. En annan var användandet i vissa händelser av balsaträt. Det erhöles från Centralamerika och Sydamerika och är så lätt, att det väger endast hälften så mycket som kork. Denna egenskap hos balsaträt har kapten Lundén utnyttjat på flera sätt. Så t. ex. tillverkar han av detsamma i stor utsträckning använda och mycket lovordade livbåtar och desamma en del sportartiklar som användes vid badorter och vid simspott. Till potoner å hydroaeroplan m. m.

Balsaträts lätthet i förening med dess isolerande förmåga har av kapten L. utnyttjats på flera andra sätt. "American Balsa Corporation" i New York, i vilket han är direktör, tillverkar bl. a. träbalar för transport av is och frusna matvaror. Dessa äro så temperatursolerande, att t. ex. glas och andra liknande varor kunna forslas under flera dygn i sommarhettan och vid framkomsten varå lika frisk som vid avskändandet. Detta vill kapten L. beteckna såsom även ett slags livräddningsverk, då det möjliggör för sändandet av även ömtåliga livsfröndheter till orter, där brist råder.

Tillverknigen av dessa m. fl. artiklar har tagit ett enormt uppdrag på grund av den omfattande användningen, och hr L. står på detta sätt mitt uppe i en storindustri med oändliga möjligheter. Det är också meningen att vinna en större avsättning i Europa, och detta står delvis i sammanhang med kapten Lundéns reaktionsresa i vårt m. fl. europeiska länder.

SKANDINAVISKE ADVOKATER. ROTHWELL, JOHNSON & BERGMAN. 811 McArthur Bldg. Telefon: Main 4503 og 4504. P. O. Box 1656. WINNIPEG MANITOBA

Alla slags elektriska arbeten utföras snabbt, bra och billigt. Elektriska spisar och andra elektriska apparater till billiga priser. KOSTNADSFRETTA O. BÅD GRATIS. B. MANGER. Tel: Sh. (B) 4587, Suite 7 Wingold Apt. Winnipeg, Man.

DR. MARTELS KVINNOPILLER. 25 års standard för uppskjuten och smärftull menstruation. Föreslagat tonpaket, alla apotekare eller direkt per post. Pris \$2.00. Knickerbocker Remedy Co., 71 E. Front St., Toronto, Canada. Gynda våra annonsörer

Edra ögon. Ett hälsamt, rensande, upptrickande och behållande Lotion-Murine för rodnad, ömhet, granulation, klåda, ögon och ögonlock. 1 drop per efter biografbesök, 2 utombesök eller gott skola vinna edert förtroende. Fråga eller apotekar efter Murine, då edra ögon kräva vård. M-18 Murine Eye Remedy Co., Chicago